

31 januari 2021

PIJNLIJKE LIEFDE VAN GOD

Bijbellezing: Hebreeën 12, vers 1 t/m 11

De eerste lezers van de Hebreeënbrief hadden het zwaar. Het was bijzonder moeilijk om christen te zijn, als de meeste mensen om je heen dat niet zijn en je er ook op aanvallen. En ze werden niet alleen met de nek aangekeken, ze werden ook bedreigd. Belaagd. Zoals met die rellen van de afgelopen week: je ruit ingegeoid zien worden, je spullen worden gejat, gewoon omdat..., ja waarom eigenlijk? Waarom werden die Hebreeën, die joodse christenen, zo dwarsgezeten nu ze christen waren geworden?

De schrijver van de Hebreeënbrief wil hen bemoedigen met zijn brief. Van voor tot achter in de brief klinkt de oproep: houd vol! Kijk vooruit! Houd je vast aan Gods beloften, aan wat God heeft gedaan en zal gaan doen! Kijk vanuit Pasen, de opstanding, naar de eeuwige toekomst van God! De schrijver van de Hebreeënbrief roept hoofdstuk na hoofdstuk op om het vol te houden. En in hoofdstuk 11 – daar hebben wij vorige week een stukje van gelezen – soms hij een hele lijst van gelovigen op, die het de eeuwen door hebben volgehouden. Mannen als Abel, Noach en Abraham, vrouwen als Sara en Rachab, profeten en talloze andere personen die het hebben volgehouden, door te leven uit Gods beloften en uit te kijken naar Gods toekomst.

Maar nu in hoofdstuk 12 geeft de Hebreeënbriefschrijver een ander perspectief op de ellendige situatie, waarin zijn lezers nu zitten. Hij geeft hen een andere kijk op alles wat hen nu overkomt: *zou je in wat je nu overkomt misschien ook Gods liefdevolle zorg voor jullie kunnen zien?* Hoe dan?! Nou, dat God bezig is om je iets te leren, om je te vormen, om je sterker te maken? Dat God bezig is om je – zo verwoordt de schrijver het in vers 10 – in Zijn heiligheid, Zijn volmaaktheid te laten delen? In het Oude Testament staat namelijk al geschreven (en dan citeert de Hebreeënbriefschrijver het boek Spreuken): Mijn zoon, een berisping van de HEER mag je nooit terzijde schuiven, zijn bestraffing moet je zonder afschuw ondergaan, want de HEER straft wie hij liefheeft, zoals een vader die houdt van zijn zoon (Spreuken 3, vers 11 en 12).'

Nou, over dat perspectief, deze andere manier van kijken naar de mogelijke lastige dingen die ons overkomen, dat God bezig is om ons daardoor juist te vormen, iets te leren..., daar gaan wij over nadenken.

Maar het is wel een lastig thema. Het roept veel vragen op. Sommige mensen hebben op dit vlak ook echt schade opgelopen in hun geloof. Bijvoorbeeld een heel angstig en wrang beeld van God gekregen: God Die met allerlei kwaad, ziekten en tegenslag strooit, omdat het op een of andere manier goed voor ons zou zijn.' Ik weet niet of het hetzelfde is, maar ik hoor nog wel eens een enkele keer van gemeenteleden, die in de put zitten, iets heel ergs hebben meegemaakt: 'het zal wel een bedoeling hebben'. 'Het is niet zomaar'. Maar ik vind dat lastig: zou God dan iets bij ons laten gebeuren, ons iets laten ondergaan, iets wat heel erg pijnlijk is..., zonder dat wij weten wat daar de bedoeling van is? Dan moet je toch minstens weten *wat je er van kunt leren?* Een vader of moeder die zomaar straft, of die je zomaar iets moeilijks laat doen, zonder dat je weet waarom..., dat is bepaald niet heilzaam, zo weten wij wel uit de pedagogiek. Dat zorgt alleen maar voor meer afstand tot moeder of vader.

Het kan dus heel erg misgaan bij dit thema. Ook in de Bijbel zie je daar al veelzeggende voorbeelden van. Job kreeg, toen hij alles verloren was wat hem lief was, een heel relaas van zijn vriend Elifaz te horen over de opvoedkundige waarde van het lijden. Maar daar had Job op dat moment helemaal niets aan. 'Het is ergens goed voor, Job' 'Ja, mooie gedachte, maar ik zou niet weten wat of waartoe!'

Het gaat dus vaak fout bij dit thema. Vroeger al in de tijd van de Bijbel. En nu nog. Maar toch moeten wij er wel wat mee. Want die Hebreeënbriefschrijver noemt het niet zomaar, even terloops. Hij citeerde een tekst uit het Oude Testament, Spreuken 3: 'de HEER straft wie hij liefheeft, zoals een vader die houdt van zijn zoon.' En de Bijbel heeft nog veel meer teksten die hetzelfde zeggen. Bijvoorbeeld Deuteronomium 8, waarin Mozes terugblijkt op de woestijnreis die het volk Israël samen met hem heeft afgelegd. Mozes vertelt dat het volk Israël die lange reis door de woestijn met alle tegenslagen en beproevingen heeft moeten doormaken om er sterker van te worden in het geloof. Zodat zij steeds meer hun vertrouwen op God zouden stellen. Dat was het doel van die jarenlange barre tocht. Maar ook in het Nieuwe Testament, ook in het laatste Bijbelboek komen wij dit thema nog tegen, bijvoorbeeld in Openbaring 3, vers 19: 'Ieder die Ik liefheb, wijs Ik terecht en bestraf Ik'.

Ik denk dat als wij dit thema van God Die ons door het kwaad heen iets wil leren en ons wil vormen, als wij dit thema achterwege zouden laten omdat het gewoon lastig en ingewikkeld is..., dat wij dan echt iets missen van wat God over Zichzelf aan ons bekend wil maken. En daarom gaan wij nu toch een poging wagen om er iets van te begrijpen. Om iets te ontdekken van wat dit heeft te zeggen voor ons geloof.

De Heer berispt wie hij liefheeft, straft elke zoon van wie hij houdt (vers 6)... Je moet deze zin horen vanuit hoe in de tijd van de Bijbel de opvoeding werd vormgegeven. Er werden in de tijd van de Bijbel bij de opvoeding wat hardere maatregelen genomen dan tegenwoordig. Er was toen niet zoveel discussie over de pedagogische tik en over het nut van straffen. Maar dat straffen wat in onze ogen misschien wel hard is en pedagogisch gezien niet helemaal verantwoord, dat was iets anders dan wraak uitoefenen, je boosheid op je kind botvieren. 'Straffen' had te maken met 'discipline'. Als een kind werd gestraft omdat hij of zij iets verkeerd had gedaan, dan ging het niet slechts om een uiting van woede (dat zal er soms ook wel bij hebben gezeten) maar ging het om *opvoeding*. Het had een hoger doel dan dat de emoties van de boze of verdrietige vader op zijn kind werden bekoeld. Het kind moest worden geleerd, gevormd. Hij moest zich ontwikkelen. En vorming, ontwikkeling doet soms pijn. Nou, in onze tijd is dat allemaal wat anders – we hoeven volgens mij ook niet terug naar de pedagogiek van 2000 jaar geleden - maar toch zullen ouders het op een of andere manier ook wel herkennen, dat je soms je kind bewust pijn moet laten lijden. Ik moet bij mijzelf gelijk denken aan de eerste zwemles van mijn dochtertje. Zo'n dramatisch moment. Het liefst had ik haar weer mee naar huis genomen en een hele morgen met haar filmpjes gekeken, in plaats van streng tegen haar zeggen dat ze toch naar de badjuffrouw moest lopen... Maar dochterlief moest die angst en dat verdriet door. Ik heb haar niet geslagen, zoals men misschien 2000 jaar terug wel had gedaan, maar het achtergelaten worden bij de badjuffrouw deed volgens mij minstens net zoveel pijn bij haar.

De zoon, de dochter kreeg in de tijd van de Bijbel dus geen vermaningen en straffen uit wraak en boosheid, maar om zichzelf te ontwikkelen, te groeien. Want... het ging om zijn of haar toekomst. Dat is het tweede aspect van die harde opvoeding van toentertijd. De oudste zoon was de erfgenaam. Hij moest straks de plaats van zijn vader in nemen. Hij kreeg straks de verantwoordelijkheid over de familie. En daarom moest hij zo goed gevormd worden en zich ontwikkelen. De Hebreeënbriefschrijver zegt daarom zo iets als: *als je het gevoel hebt dat God je op dit moment hard behandelt, zie dat dan positief, hoe vreemd dat ook misschien klinkt. Maar jullie zijn blijbaar dan Zijn echte kinderen, geen bastaarden (vers 8), jullie zijn dan blijbaar de erfgenamen! Weet je nog wat ik al die hoofdstukken hiervoor over de toekomstige erfenis heb gezegd, waar al die gelovigen voor jullie ook naar hebben uitgekeken? Dat! Je bent erfgenaam! En wat je nu overkomt, dat is geen reden om daaraan te gaan twifelen. Het is juist een bevestiging van wie je in Christus mag zijn: kind van God, toekomstige erfgenaam van de hemelse heerlijkheid!*

De Hebreeënbriefschrijver reikt dus een ander perspectief aan wat betreft de nare situatie waarin zijn lezers zich bevonden. Hij vertelt: zou het ook niet zo kunnen zijn dat God jullie juist wil vormen, wil veranderen, wil laten groeien door deze gebeurtenissen en omstandigheden heen? Want weet: je mag kind van God zijn. Door Jezus Christus mag je een kind van God zijn en erfgenaam van de toekomstige heerlijkheid! Nu - zoals je weet - kinderen gaan soms pijnlijke momenten door, als ze moeten opgroeien en gevormd en gestuurd worden. Maar daarin moet je dus geen woede van God zoeken, of desinteresse voor die mensen die wij zijn, alsof het Hem allemaal niet interesseert wat ons overkomt..., integendeel: God vergeet je niet, maar heeft juist je heil, je redding, je toekomst op het oog!

Ik heb daar eens over na lopen denken... Zouden wij op deze manier misschien ook de coronatijd voor onszelf kunnen bekijken? Ik had het er deze week nog met Leon en Johan over dat deze tijd je een beetje moe maakt. Dingen kosten gewoon allemaal wat meer energie. Ook de dingen van het geloof, de kerkdiensten, je persoonlijke tijd met God. En iedereen heeft een korter lontje. We gaan naar elkaar roepen, de een is veel te bang en de ander is een wappie. Maar als we nu eens stoppen met naar de ander kijken en bij onszelf naar binnen zouden kijken: *zou dit misschien ook een moment kunnen zijn, waarop God ons geloof beproeft?* En zullen wij dan hier beproefd, gelouterd, gesterkt uitkomen..., of laat deze tijd juist onze slapheid in het geloof zien? De Hebreeënbriefschrijver zegt tegen zijn lezers: *4U hebt in uw strijd tegen de zonde uw leven nog niet op het spel gezet.* Met andere woorden: zo hard heb je nog niet gestreden hoor..., je bent al wel heel snel moe van alles geworden!

Zou deze coronatijd... ja, je kunt het ook als een list van de duivel zien hoor..., maar misschien dat beide perspectieven elkaar niet hoeven uit te sluiten..., zou je deze nare tijd ook kunnen zien als een periode, waarin God jou, u, ons als de kerk zou willen vormen? Die ellende die de joodse christenen ondervonden aan wie de Hebreeënbriefschrijver schreef, was ook gewoon zuiver kwaad van Gods tegenstander die het geloof en de liefde tot Jezus kapot wilde maken. Maar zou je het ook nog op een andere manier kunnen zien..., zie je hier misschien ook niet Gods betrokkenheid in om je te laten groeien?

Ik heb het deze week bij mijzelf geprobeerd om bij een lastige situatie, om dat perspectief van de Hebreeënbriefschrijver over te nemen. Mijn natuurlijke neiging was in die situatie om boos te worden. Lekker je in je frustraties te nestelen. Maar daar groei je zelf niet van. En ook de ander niet. Dat perspectief van de Hebreeënbriefschrijver heeft mij geholpen om verder te komen en anders te reageren. Om te groeien in de geestelijke volwassenheid, zoals de Hebreeënbriefschrijver dat ook in zijn brief noemt.

Ik noem met opzet een voorbeeldje uit mijn eigen leven, want dat is een belangrijke regel voor als wij dit thema nu nog concreter willen maken. Ga vooral niet *de ander* vertellen dat hij of zij door een dergelijke pijn of teleurstelling juist zal groeien! 'Je wordt er altijd sterker van', zo werd tegen een gemeentelid met burnout klachten gezegd. 'Fijn, ahum...' Maar van iemand die zelf jaren geleden een burnout had meegemaakt, klonk het heel anders, toen hij vorige week tegen mij zei: 'die heftige periode is zo goed geweest voor mijn leven.'

Houd het echt bij jezelf. Zoals die vrouw uit mijn vorige gemeente die vertelde dat haar die ziekte moest overkomen. Ik schrok. Ik kon alleen maar vragen: 'vertel eens...' En toen vertelde zij mij hoe ze veel dichterbij God was gekomen en dat dat zo goed was.

Nou, zo gaat het niet altijd. Niet van elke tegenslag word je sterker. Niet door elke ziekte word je een beter mens. We moeten niet denken dat al het kwaad opeens ergens goed voor is, want kwaad is en blijft gewoon kwaad. En we moeten ook niet mensen hiermee opzadelen, alsof ze nog iets te leren hebben, in tegenstelling tot anderen die niet zulke nare dingen meemaken. Ga met deze wijsheid daarom ook niet strooien, zoals vriend Elifaz dat deed bij Job. Maar kijk eens bij jezelf naar binnen. Samen met God. Of overleg eens met een geloofsbroeder- of zuster.

Kan je in sommige situaties, of gebeurtenissen ook iets ontdekken van wat God je zou willen leren, hoe God je zou willen vormen... om je nog meer tot Zijn kind te maken, Zijn kind dat straks een toekomstige erfenis wacht? Een vormen, een leren en groeien misschien in geloof? Een groeien in afhankelijkheid misschien. Een groeien in vertrouwen op God. Een groeien in geduld. Een groeien van de vrucht van de Geest: liefde. Zachtmoedigheid. Zelfbeheersing.

We krijgen door deze gedachten van de Hebreeënbriefschrijver wel heel veel huiswerk mee. Want het zijn lastige dingen. Maar ik leer ook wel heel veel over God.

Ten eerste leer ik dat God en ik – om het zo maar te zeggen – dus niet op hetzelfde level denken. Zoals Jesaja al zei: Gods gedachten zijn hoger dan onze gedachten. Vanuit onze maatschappij, met de mens in het centrum, ben ik gewend om alles te moeten kunnen beredeneren, kunnen beheersen. Maar als de Hebreeënbriefschrijver zo vertelt dat God soms heel andere gedachten en motieven heeft dan ik in mijn narigheid en lastige situaties zie, dan besef ik weer hoe groot God is. En dat Zijn plannen zoveel groter en zoveel rijker zijn dan mijn pogingen om iets van mijn leven te maken en de pijnlijke momenten zien door te worstelen. De Hebreeënbriefschrijver leert mij mijn eigen plaats te kennen. Diep ontzag te hebben voor mijn hemelse Vader en hoe Hij in mijn leven werkt. Gehoorzaam te zijn, ook als het soms wel eens pijn doet.

Ik moet denken aan de Heere Jezus. Een van de weinige keren dat Hij Zijn hemelse Vader Abba (papa) noemt, is uitgerekend in de hof van Getsemané. Daar, vlak voor Zijn sterven, in al Zijn angst, met Zijn kruisweg voor Zich, neemt de hemelse Vader Zijn Zoon niet op schoot, maar horen wij de Zoon bidden: 'Abba, Vader, niet Mijn wil, maar Uw wil geschiedde.' De Zoon gaat de weg van de gehoorzaamheid. Door het lijden heen. Door het onbegrijpelijke heen. Omdat Hij de ware Zoon is, de ware Erfgenaam Die straks opnieuw mag delen in die hemelse heerlijkheid en al Gods kinderen daarin mee mag nemen.

De Hebreeënbriefschrijver laat zien hoe God dwars door het vervelende en soms onbegrijpelijke heen kan werken om ons te vormen en te laten groeien... God is zoveel wijzer en groter dan wij. En dat is het tweede, wat ik wil noemen: de Hebreeënbriefschrijver laat ook wel heel iets moois en teders zien van God. Ik ga daarvoor nog even terug naar het zwembad van mijn dochtertje. Ik had haar graag dat verdriet en die angst willen sparen, maar ik wist dat het goed voor haar was. Maar wat voelde ik zelf die pijn. Op andere momenten ben ik te zwak hoor. Geef ik soms mijn kinderen wat ze vragen, ook al is het niet altijd goed voor ze. Op korte termijn zorg je er ten minste dan voor dat ze niet teleurgesteld zijn, dat ze niet boos worden, of verdrietig. Maar ja, het is natuurlijk opvoedkundig gezien knudde. Als ouder heb je de taak om verder te kijken dan het moment. Nou, dat zien wij zo mooi bij God: terwijl alles in onze maatschappij op het tijdelijke, op het moment van nu is gericht, kijkt God verder. Hij heeft ons geluk, onze redding, onze eeuwige zaligheid (om het met de Catechismus te zeggen) op het oog. En Hij gaat – dat is dat tedere van God, als een geweldige Vader - die pijn door... Al die vragen, die verwijten van Zijn kinderen, die boosheid soms, die tranen, dat niet begrijpen van Zijn kinderen... de hemelse Vader doorleeft die pijn omdat Hij – zoals de Hebreeënbriefschrijver het zegt in hoofdstuk 11 – iets beters voor ons op het oog heeft.

Wat een geweldige Vader! En wat een geweldige toekomst heeft Hij voor Zijn kinderen op het oog. Kinderen, erfgenamen. Hij wil ons tot volmaaktheid brengen!, zo noemt de Hebreeënbriefschrijver het zelfs. God wil niets minder voor u en mij! Houd daarom vol! In het volle vertrouwen op de hemelse Vader. Zelfs op de heel donkere momenten van het leven reiken Zijn plannen verder. Hij wil je ondanks alles en door alles heen tot groei brengen. Totdat wij eens tot die volmaaktheid zullen komen en in die eeuwige heerlijkheid van de Vader en de Zoon en de Geest mogen delen.